

dr hab. Dorota Szaban, prof. UZ
dr hab. Maria Zielińska, prof. UZ

Niepełnosprawność w kontekście koncepcji wsparcia społecznego

Niepełnosprawność staje się jednym z głównych problemów społecznych współczesnych społeczeństw. Nowe koncepcje niepełnosprawności, zgodnie z dyrektywami Światowej Organizacji Zdrowia, biorą pod uwagę w większym niż dotychczas zakresie, jej uwarunkowania społeczne.

O dojrzałości moralnej społeczeństwa świadczy stosunek do tych środowisk społecznych, które określa się jako najłabsze, a więc takie, które z różnych powodów znajdując się na obrzeżach życia społecznego, w niewielkim zakresie korzystają z pozytywnych przemian doświadczanych przez polskie społeczeństwo. Jedno z takich środowisk tworzą osoby niepełnosprawne. Niepełnosprawność i wsparcie społeczne to dwie kategorie o szerokich zakresach pojęciowych, powiązanych ze sobą. Podstawowym celem naszego wystąpienia jest powiązanie zagadnień związanych z mechanizmami wsparcia społecznego (zarówno instytucjonalnego, jak i pozainstytucjonalnego) ze społeczną percepcją niepełnosprawności i postawami społecznymi wobec osób niepełnosprawnych. Spektrum społecznych reakcji na niepełnosprawność jest bardzo szerokie. Postawy i oczekiwania społeczne wobec osób niepełnosprawnych mają wpływ na ich zachowanie, a przede wszystkim na samoocenę. Poza tym przekładać się mogą na strategie przystosowania się i akceptowanie własnej niepełnosprawności, mechanizmy odpornościowe i efekty podejmowanych zabiegów leczniczych, edukacyjnych i rehabilitacyjnych. Postawy wobec osób niepełnosprawnych są konsekwencją oddziaływania wielu czynników, w tym między innymi wiedzy, własnych doświadczeń, przekazów międzygeneracyjnych, rodzajami niepełnosprawności, itp. Nie bez znaczenia są tu także mechanizmy wsparcia społecznego. Można mówić o swoistym sprzężeniu zwrotnym – postawy są wypadkową uzyskiwanego wsparcia, ale także wsparcie społeczne (w pewnych formach) jest konsekwencją określonych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.